

5. Буркат В.П. Використання голштинів у поліпшенні молочної худоби. — К.: Урожай, 1988. — 104 с.
6. Буркат В.П., Єфіменко М.Я., Хаврук О.Ф., Блізніченко В.Б. Формування внутріпородних типів молочної худоби. — К.: Урожай, 1992. — 200 с.
7. Зубец М.В., Карасик Ю.М., Буркат В.П. Преобразование генофонда пород. — К.: Урожай, 1990. — 351 с.

Інститут розведення і генетики тварин УААН

УДК 636.082.32

Л.В. Ковтун, Й.З. Сірацький

РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНКИ КОРІВ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ ЗА ГОСПОДАРЬСЬКИ КОРИСНИМИ ОЗНАКАМИ

Викладено результати оцінки молочних корів імпоротної та вітчизняної селекції за господарськи корисними ознаками. Встановлено, що українська червоно-ряба молочна порода характеризується кращими показниками молочної продукції порівняно з молочною худобою імпоротної селекції.

Прискорення процесу підвищення потенціалу молочної продуктивності значною мірою пов'язане з ефективним використанням кращих світових генетичних ресурсів. У багатьох країнах позитивним прикладом генетичного впливу на молочну продуктивність є широке використання генофонду голштинської породи. Для успішного ведення селекційної роботи необхідне дослідження найкращих поєднань та всебічне вивчення господарськи біологічних особливостей отриманих тварин. Метою наших досліджень було вивчення господарськи корисних ознак у корів різного походження.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проводились у племгоспі "Маяк" та НВО "Прогрес" Черкаської області на коровах української червоно-рябої молочної породи різних генотипів. Екстер'єрну оцінку корів проводили шляхом взяття промірів та побудовою графіка екстер'єрного профілю. Використано дані первинного племінного обліку за молочною продуктивністю та відтворною здатністю. Встановлено причини вибуття корів різних генотипів за матеріалами актів вибуття.

© Л.В. Ковтун, Й.З. Сірацький, 2000

Розведення і генетика тварин. 2000. Вип. 33

Біометрична обробка матеріалів проведена за допомогою машинних програм на МК-61 (Полупан Ю. П., 1988).

Результати досліджень. Молочна продуктивність є основним показником при оцінці тварин різних порід. Для її визначення проводили облік надою за 305 днів лактації. Середні показники молочної продуктивності та відтворювальної здатності наведені в табл. 1.

1. Молочна продуктивність та відтворна здатність молочних порід ($M \pm m$)

Порода	n	Продуктивність корів за першу лактацію			Показники відтворювальної здатності		
		надій, кг	жир		МОП, днів	сервіс-період, днів	індекс осіменіння
			%	кг			
ЧРГ німецької селекції	20	4069±456,9	4,19±0,081	170±19,1	364±34	79±15	1,1±0,04
ЧРРГ німецької селекції	25	3723±473,8	4,28±0,120	194±15,8	342±46	57±7	1,2±0,02
Українська червоно-ряба молочна	125	5314±201,1	3,89±0,091	196±7,8	354±39	69±9	1,14±0,09

За молочною продуктивністю протягом 305 днів лактації кращою виявилась українська червоно-ряба молочна порода. Надій останніх становить $5314 \pm 201,3$ кг, що на 1245 кг більший, ніж у стаді червоно-рябої голштинської породи німецької селекції (ЧРГ) ($4069 \pm 456,9$). Щодо кількості молочного жиру за лактацію, то різниця між породами більш суттєва. Від української червоно-рябої молочної породи одержали $196 \pm 7,8$ кг жиру при середній жирномолочності $3,89 \pm 0,091\%$, а від червоно-рябої голштинської породи німецької селекції — $170 \pm 19,1$ кг при жирності $4,19 \pm 0,081\%$. Надій корів червоно-рябої голштинської породи (ЧРРГ) значно нижчий, ніж у двох попередніх порід, — $3723 \pm 473,8$ кг, але за відсотком жиру ($4,28 \pm 0,120$) переважає їх. Українська червоно-ряба молочна порода характеризується також кращими показниками відтворювальної здатності порівняно з тва-

2. Причини вибуття корів різного походження

Генотип	Причини вибуття за							
	екстер'сром		продуктивністю		відтворною здатністю		хворобою кінцівок	
	голів	%	голів	%	голів	%	голів	%
	<i>Племгосп "Маяк"</i>							
1/2 С × 1/2 ЧРГ	14	26,0	15	28,0	7	13,0	11	20,0
1/4 С × 3/4 ЧРГ	25	26,0	20	21,0	29	30,0	6	6,0
1/8 С × 7/8 ЧРГ	18	23,0	15	18,0	13	16,0	24	30,0
	<i>НВО "Прогрес"</i>							
1/2 С × 1/2 ЧРГ	2	12,5	2	12,5	5	31,0	4	25,0
1/4 С × 3/4 ЧРГ	2	16,0	3	26,0	3	26,0	2	16,0
1/8 Н × 7/8 ЧРГ	1	9,5	1	9,5	3	27,0	3	27,0

Примітка. С — симентальська, Н — німецька, ЧРГ — червоно-ряба голштинська

ринами молочних порід імпоротної селекції. Вона має міжотельний та сервіс-періоди відповідно 354 ± 39 і 69 ± 9 днів. Оцінка будови тіла тварин різних порід показала, що тварини симентальської породи м'ясо-молочного напрямку продуктивності німецької селекції мають перевагу над ровесницями УЧРМ (українська червоно-ряба молочна) та ЧРРГ німецької селекції. У тварин української червоно-рябої молочної породи обхват грудей більший, ніж у чистопородних сименталів, на 2,5%, за висотою в холці у тварин різних порід суттєвої різниці не спостерігається. Щодо проміру глибини грудей, то вона найбільша в чорно-рябих голштинських корів німецької селекції — 103%. Дещо різняться між собою тварини різних порід за обхватом п'ястка і шириною грудей. Ці показники в тварин молочного напрямку продуктивності значно нижчі, ніж у сименталів. У чорно-рябих голштинів німецької селекції малий обхват п'ястка свідчить про сухість конституції.

На тривалість використання корів впливають генотип і фенотип. Найбільш поширеними причинами вибуття корів у тих чи інших господарствах є низька продуктивність, екстер'єрні недоліки, погана відтворна здатність, хвороби кінцівок і біологічна старість (табл. 2). Так, у племгоспі "Маяк" на екстер'єрні недоліки припадає найбільший відсоток вибракування корів.

біологічною старістю		Вибуло	
		всього	
голів	%	голів	%
7	13,0	54	100
16	17,0	96	100
10	13,0	80	100
3	19,0	16	100
2	16,0	12	100
3	27,0	11	100

Серед них генотипу $1/2 C \times 1/2 ЧРГ$ — 14 голів (26%), а генотипу $1/4 C \times 3/4 ЧРГ$ — 25 голів (26%). Ці тварини мали сухий тип конституції, а звідси недостатньо розвинені м'ясні якості. У згаданому господарстві "Маяк" 15 тварин генотипу $1/2 ЧРГ$, тобто 28%, вибраковані через низьку продуктивність. По генотипу $1/4 C \times 3/4 ЧРГ$ найбільший відсоток припадає на відтворну здатність — 30% (29 голів).

На відміну від племгоспу "Маяк" у НВО "Прогрес" найбільша частка тварин вибуває через вади відтворної здатності. Тварини імпортової селекції, вирощені в адекватних умовах середовища, мають низьку молочну продуктивність.

Висновки. Тварини української червоно-рябої молочної породи мають перевагу над молочними породами імпортової селекції своєю продуктивністю за надоем протягом 305 днів лактації (+1245 кг), молочним жиром (+26 кг) завдяки збільшенню лінійних промірів, кращому розвитку тулуба та високому ступеневі реалізації генетичного потенціалу за надоями.

Інститут розведення і генетики тварин УААН